

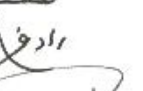

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

باسمه تعالی

تأییدیه اعضای هیات داوران حاضر در جلسه دفاع از رساله دکتری

بدینوسیله گواهی می شود خانم نعیمه حسوکی در تاریخ ۱۳۸۹ /۹/۶ از رساله دکتری زبان وادبیات فارسی با عنوان : بررسی تطبیقی مناظره های ادبیات منشور فارسی و عربی (از ابتدا تا مشروطه) دفاع کرده است. اعضای هیات داوران نسخه نهایی این رساله را از نظر فرم ومحتوا بررسی کرده وپذیرش آنرا برای دریافت درجه تخصصی (ph .D) تأیید می نمایند.

اعضای هیات داوران نام ونام خانوادگی رتبه علمی امضا

	دانشیار	دکتر غلامحسین غلامحسن زاده	۱- استاد راهنما
	استادیار	دکتر کبری روشنفکر	۲- استاد مشاور(اول)
	استادیار	دکتر ابراهیم خدایار	۳- استاد مشاور (دوم)
	دانشیار	دکتر سعید بزرگ بیگدلی	۴- استاد ناظر (داخلی)
	دانشیار	دکتر ناصر نیکو بخت	۵- استاد ناظر(داخلی)
	استاد	دکتر ابو القاسم رادفر	۶- استاد ناظر(خارجی)
	استادیار	دکتر حسین هاجری	۷- استاد ناظر (خارجی)
	دانشیار	دکتر سعید بزرگ بیگدلی	۸- نماینده شورای تحصیلات تکمیلی

آیین‌نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس

مقدمه: با عنایت به سیاست‌های پژوهشی و فناوری دانشگاه در راستای تحقق عدالت و کرامت انسانها که لازمه شکوفایی علمی و فنی است و رعایت حقوق مادی و معنوی دانشگاه و پژوهشگران، لازم است اعضای هیأت علمی، دانشجویان، دانش‌آموختگان و دیگر همکاران طرح، در مورد نتایج پژوهش‌های علمی که تحت عناوین پایان‌نامه، رساله و طرح‌های تحقیقاتی با هماهنگی دانشگاه انجام شده است، موارد زیر را رعایت نمایند:

ماده ۱- حق نشر و تکثیر پایان‌نامه/ رساله و درآمدهای حاصل از آنها متعلق به دانشگاه می باشد ولی حقوق معنوی پدید آورندگان محفوظ خواهد بود.

ماده ۲- انتشار مقاله یا مقالات مستخرج از پایان‌نامه/ رساله به صورت چاپ در نشریات علمی و یا ارائه در مجامع علمی باید به نام دانشگاه بوده و با تایید استاد راهنمای اصلی، یکی از اساتید راهنما، مشاور و یا دانشجو مسئول مکاتبات مقاله باشد. ولی مسئولیت علمی مقاله مستخرج از پایان‌نامه و رساله به عهده اساتید راهنما و دانشجو می باشد.

تبصره: در مقالاتی که پس از دانش‌آموختگی بصورت ترکیبی از اطلاعات جدید و نتایج حاصل از پایان‌نامه/ رساله نیز منتشر می‌شود نیز باید نام دانشگاه درج شود.

ماده ۳- انتشار کتاب، نرم افزار و یا آثار ویژه (اثری هنری مانند فیلم، عکس، نقاشی و نمایشنامه) حاصل از نتایج پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی کلیه واحدهای دانشگاه اعم از دانشکده ها، مراکز تحقیقاتی، پژوهشکده ها، پارک علم و فناوری و دیگر واحدها باید با مجوز کتبی صادره از معاونت پژوهشی دانشگاه و براساس آئین نامه های مصوب انجام شود.

ماده ۴- ثبت اختراع و تدوین دانش فنی و یا ارائه یافته ها در جشنواره‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی که حاصل نتایج مستخرج از پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی دانشگاه باید با هماهنگی استاد راهنما یا مجری طرح از طریق معاونت پژوهشی دانشگاه انجام گیرد.

ماده ۵- این آیین‌نامه در ۵ ماده و یک تبصره در تاریخ ۸۷/۴/۱ در شورای پژوهشی و در تاریخ ۸۷/۴/۲۳ در هیأت رئیسه دانشگاه به تایید رسید و در جلسه مورخ ۸۷/۷/۱۵ شورای دانشگاه به تصویب رسیده و از تاریخ تصویب در شورای دانشگاه لازم‌الاجرا است.

«اینجانب خانم نعی‌مه حسوکی دانشجوی رشته زبان و ادبیات فارسی ورودی سال تحصیلی ۱۳۸۵ مقطع دکترای زبان و ادبیات فارسی دانشکده علوم انسانی متعهد می شوم کلیه نکات مندرج در آئین نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش های علمی دانشگاه تربیت مدرس را در انتشار یافته های علمی مستخرج از پایان نامه / رساله تحصیلی خود رعایت نمایم. در صورت تخلف از مفاد آئین نامه فوق الاشعار به دانشگاه وکالت و نمایندگی می دهم که از طرف اینجانب نسبت به لغو امتیاز اختراع بنام بنده و یا هر گونه امتیاز دیگر و تغییر آن به نام دانشگاه اقدام نماید. ضمناً نسبت به جبران فوری ضرر و زیان حاصله بر اساس برآورد دانشگاه اقدام خواهم نمود و بدینوسیله حق هر گونه اعتراض را از خود سلب نمودم»

امضا:
تاریخ:

۱۳۹۰/۵/۵

آیین نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس، مبین بخشی از فعالیتهای علمی - پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می شوند:

ماده ۱: در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله) ی خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲: در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) عبارت ذیل را چاپ کند:

«کتاب حاضر، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد/ رساله دکتری نگارنده در رشته زبان و ادبیات فارسی

است که در سال ۱۳۸۹ در دانشکده علوم انسانی دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی جناب آقای دکتر غلامحسین

غلامحسین زاده، مشاوره اجناب آقای دکتر ابراهیم خدایار و مشاوره سرکار خانم/ دکتر کبری روشنفکر

از آن دفاع شده است.»

ماده ۳: به منظور جبران بخشی از هزینه های انتشارات دانشگاه، تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اهدا کند. دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴: در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تأدیه کند.

ماده ۵: دانشجو تعهد و قبول می کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه می تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند؛ به علاوه به دانشگاه حق می دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش، تامین نماید.

ماده ۶: اینجانب خانم نعیمه حسوکی دانشجوی رشته زبان و ادبیات فارسی مقطع دکترا

تعهد فوق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شوم.

نام و نام خانوادگی: نعیمه حسوکی

تاریخ و امضا: ۱۳۹۰/۱/۵

دانشکده :علوم انسانی

رساله دکتری رشته: زبان و ادبیات فارسی

عنوان رساله:

بررسی تطبیقی مناظره های ادبیات منثور فارسی و عربی

(از ابتدا تا مشروطه)

نام دانشجو:

نعیمه حسوکی

استاد راهنما

دکتر غلامحسین غلامحسین زاده

استاد مشاور(اول):

دکتر ابراهیم خدایار

استاد مشاور(دوم):

دکتر کبری روشنفکر

آبان ۱۳۸۹

تقدیر و تشکر

منت خدای را که توان گام نهادن در این راه را به من عطا نمود و مرا با قطره ای از این دریای بیکران آشنا کرد.

- استاد راهنمای گرامی جناب آقای دکتر غلامحسین غلامحسین زاده مدیر محترم گروه زبان و ادبیات فارسی با راهنمایی های استادانه و صرف وقت بسیار، صبورانه مرا در این راه هدایت نمودند. و پدرانه بنده را راهنمایی کرده اند و بسیار از مشکلات مربوط به رساله و حتی مسائل اداری مربوطه را راهگشا بوده اند، صمیمانه تشکر و سپاسگزاری می کنم.

با تشکر از

- استاد مشاور گرانقدر خانم دکتر کبری روشنفکر که با انبوهی از تجربه و دانش، و بادلسوزی و حوصله بسیار زیاد و زحمتهای فراوان مشاوره این تحقیق را به عهده گرفتند.
- استاد مشاور گرانقدر جناب آقای دکتر ابراهیم خدایار که علی رغم مشغله ی فراوان مشاوره این پژوهش را برعهده گرفتند.

و با تشکر از زحمات

همه کسانی که مرا در این راه یاری کردند. وهمه سروران و عزیزانی که با مطالعه این مجموعه و تذکر خطاها و لغزشها مرا مورد لطف و مرحمت خویش قرار خواهند داد. از داوران محترم آقای دکتر سعید بزرگ بیگدلی، آقای دکتر ناصر نیکوبخت، که آموخته ایم در کلاسهای درس ایشان، ره توشه زندگی تحقیقاتی آینده ام خواهد بود. و جناب آقای دکتر ابوالقاسم رادفر و جناب آقای دکتر حسین هاجری که زحمت مطالعه و داوری رساله را تقبل نموده اند و در پر بارتر شدن این مجموعه مرا یاری خواهند فرمود،

پیشاپیش سپاسگزارم. همچنین از دوستان عزیز که مرا یاری داده اند در آماده و تایپ و تهیه منابع آقای محمدعبدالمجید و آقای عادل الجبری که با حوصله زیاد و روی گشاده پذیرای زحمتهای بنده بوده اند کمال تشکر دارم.

در پایان از همسر عزیزم آقای عابدین خلیل که با صبر و حوصله همه مشکلات دوران تحصیلی را تحمل نموده است و فضای زندگیمان را برای مطالعات این جانب مهیا کرده و پشتوانه امروز و امید آینده ام می باشد همراه بچه هایم که این راه دشوار را بر من آسان نموده اند، تشکر و سپاسگزاری ویژه می کنم.

تقدیم به

پدر بزرگووارم که قلبش به وسعت آسمانها و پر از عشق و دلدادگی است
مادر مهربانم، به زلال پاک و آبی، که بی کران است و پر از مهر و محبت است

به همسر فداکارم که همیشه مشعل راهم بوده

به بچه هایم که بهشت زندگی من هستند

تقدیم به شما دوستاران علم و عاشقان جویبار محبت

به خواهرانم و همهٔ دوستانم و آنانی که دوستشان دارم

چکیده:

مناظره شیوه ای از سخنوری است که هدف گوینده از آن اثبات اعتقاد یا نظری خاص است و به دو نوع واقعی و تخیلی تقسیم می‌شود؛ مناظره‌های تخیلی - که از نظر ادبی دارای اهمیت ویژه‌ای هستند - به تقلید از مناظره های واقعی نوشته می‌شوند و نویسندگان در آنها به بیان مقاصد خود از زبان انواع موجودات جاندار و بیجان و حتی مفاهیم انتزاعی می‌پردازند. این نوع مناظره‌ها در ادبیات همه ملت‌ها، از جمله در ادبیات فارسی و عربی به صورت منظوم یا منثور وجود دارد.

هدف این پژوهش بررسی و تطبیق مناظره‌هایی است که در زبان و ادب فارسی و عربی به صورت تخیلی و به طور مستقل، در قالب نثر نوشته شده است تا از این رهگذر گونه دیگری از دفتر ادبیات تطبیقی فارسی و عربی روشن و به دوستاران این گونه مطالعات تقدیم گردد.

در این تحقیق پس از شناسایی مناظره‌های تخیلی مستقل منثور هر دو زبان، و بررسی هشتاد و شش مناظره، ساختار آنها از جهات گوناگون بررسی و طبقه‌بندی شده و سپس نتایج به دست آمده از مناظره‌های هر دو زبان بر مبنای مکتب ادبیات تطبیقی امریکایی نقد و تحلیل شده است.

نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که علی‌رغم مشابهت فراوان موضوع‌ها و بن‌مایه‌های اصلی این مناظرات و تأثیر و تأثرهایی که از یکدیگر داشته‌اند، یا از آب‌شخور فرهنگ دینی واحدی سیراب شده‌اند، در عین حال به لحاظ تفاوت‌هایی که از نظر محیط طبیعی، اوضاع اجتماعی و جهان بینی فلسفی و فرهنگی که داشته‌اند، در پاره‌ای موارد نوع نگاه آنها متفاوت است مثلاً جهت‌گیری عرفانی و سیاسی در مناظرات فارسی قوی‌تر از عربی است، در مناظرات فارسی مفاهیم ذهنی و انتزاعی غلبه دارد و در مناظرات عربی مفاهیم عینی غالب است، شخصیت‌های اصلی در مناظره های عربی نسبت

به فارسی بیشتر است، در مناظرات فارسی حضور داور نسبت به مناظرات عربی کمتر است
و واگذاری نتیجه‌گیری به خواننده بیشتر است؛ استشهاد به اشعار و استفاده از شگردهای بلاغی به-
خصوص تشبیه و نماد در هر دو نوع فارسی و عربی قوی است. مناظره شمشیر و قلم در مناظرات
فارسی و عربی به فراوانی وجود دارد و در هر دو نوع نیز، نهایتاً به نوعی بین آنها تعادل برقرار می-
شود .

کلید واژه‌ها: مناظره، ادبیات تطبیقی، ادبیات فارسی ، ادبیات عربی .

عنوان	صفحه
فصل اول کلیات، مفاهیم و تعاریف	۱
مقدمه	۲
۱. بیان مسأله تحقیق	۳
۲-۱. سوالات اصلی تحقیق	۴
۳-۱. فرضیات	۵
۴-۱. پیشینه تحقیق	۶
۵-۱. روش تحقیق	۷
۶-۱. تعاریف و مفاهیم	۸
۱-۶-۱. ادبیات تطبیقی	۸
۲-۶-۱. تعریف مناظره	۱۲
۳-۶-۱. مناظره و انواع ادبی دیگر	۱۵
۴-۶-۱. انواع مناظره و اهمیت آن	۱۸
۷-۱. تاریخچه مناظره	۲۰
۱-۷-۱. تاریخچه مناظره در ادبیات فارسی	۲۰
۲-۷-۱. تاریخچه مناظره در ادبیات عربی	۲۳
فصل دوم بررسی مناظره‌های مستقل منثور فارسی	
۱-۲. مناظره‌های طبیعت و عناصر آن	۳۱
۱-۱-۲. مباحثه شب و روز اثر (خواجه عبدالله انصاری)	۳۱
۲-۲-۲. مناظره خاک و آتش در سفینه تبریز «جلال الدین عتیقی»	۳۲
۳-۱-۲. مناظره روزه و عید ادریس بدلیسی	۳۴

- ۳۸ ----- ۴-۱-۲. مناظره خزان و بهار یارعلی تبریزی
- ۴۰ ----- ۵-۱-۲. مناظره چهار عنصر منیر لاهوری
- ۴۲ ----- ۶-۱-۲. مناظره شب و روز منیر لاهوری
- ۴۳ ----- ۷-۱-۲. بررسی ویژگی‌های خاص مناظرات طبیعت و عناصر آن
- ۵۰ ----- ۲-۲. **مناظره‌های گیاهان و متعلقات آن**
- ۵۰ ----- ۱-۲-۲. الورد و بنت الکریم ابو سعد ترمذی
- ۵۳ ----- ۲-۲-۲. مناظره گل و مل محمد زنگی بخاری
- ۵۴ ----- ۳-۲-۲. مناظره مویزاب و فجاج عجمیان محمد زنگی بخاری
- ۵۵ ----- ۴-۲-۲. بررسی ویژگی‌های خاص مناظرات گیاهان
- ۵۸ ----- ۳-۲. **مناظره‌های اشیا**
- ۵۸ ----- ۱-۳-۲. پیکار چشم و گوش (مناظره السمع والبصر)
- ۶۱ ----- ۲-۳-۲. مناظره نظم و نثر ابو المجد محمد بن مسعود
- ۶۲ ----- ۳-۳-۲. مناظره شمشیر و قلم اثر شرف الدین و صاف الحضرة
- ۶۴ ----- ۴-۳-۲. مناظره شمشیر و قلم جلال الدین خوافی (جلال طیب)
- ۶۵ ----- ۵-۳-۲. رساله در معنی شمشیر و قلم محمد بن ابی الفتوح الیعقوبی الطوسی
- ۶۶ ----- ۶-۳-۲. مناظره تیغ و قلم
- ۶۷ ----- ۷-۳-۲. مذاکره دل غمخوار و چشم عیار محمد زنگی بخاری
- ۷۰ ----- ۸-۳-۲. مناظره شطرنج و نرد حسام صراف خوارزمی
- ۷۲ ----- ۹-۳-۲. مناظره میان دل و دماغ ابو بکر متطبب قنوی
- ۷۴ ----- ۱۰-۳-۲. بررسی ویژگی‌های خاص مناظرات اشیا
- ۷۹ ----- ۴-۲. **مناظره‌های مفاهیم معنوی**
- ۷۹ ----- ۱-۴-۲. مکتوب عقل و عشق خواجه عبدالله انصاری

- ۲-۴-۲. مناظره عقل و علم و حلم و دولت ----- ۸۱
- ۳-۴-۲. مناظره عقل و عشق صائن الدین ترکه اصفهانی ----- ۸۳
- ۴-۴-۲. بررسی ویژگی‌های خاص مناظرات مفاهیم ----- ۸۹
- ۲-۵-۵. مناظره‌های اشخاص ----- ۹۱
- ۱-۵-۲. مناظره منجم وطیب حمید الدین بلخی ----- ۹۱
- ۲-۵-۲. مناظره اللاطی والزانی حمید الدین بلخی ----- ۹۳
- ۳-۵-۲. مناظره بین الزوجین حمید الدین بلخی ----- ۹۵
- ۴-۵-۲. مناظره السنی والملحد حمید الدین بلخی ----- ۹۶
- ۵-۵-۲. مناظره مسافر عالم صورت وعالم معنی محمد زنگی بخاری ----- ۹۸
- ۶-۵-۲. مناظره سعدی با مدعی مصلح الدین سعدی شیرازی ----- ۱۰۰
- ۷-۵-۲. مناظره شیخ وشوخ از نویسندۀ ناشناخته ----- ۱۰۲
- ۸-۵-۲. بررسی ویژگیهای خاص مناظرات اشخاص ----- ۱۰۶
- خلاصه فصل و نتیجه گیری ----- ۱۱۰

فصل سوم بررسی مناظره‌های مستقل منشور عربی

- ۳-۱-۱. مناظره‌های طبیعت و عناصر آن ----- ۱۱۵
- ۱-۱-۳. سلوه الحریف بمناظره الربیع والخریف ابو عثمان الجاحظ ----- ۱۱۵
- ۲-۱-۳. کتاب اللیل والنهار ابن فارس قزوینی ----- ۱۱۸
- ۳-۱-۳. مناظره بین فصول العام ابن حبیب الحلبي ----- ۱۱۹
- ۴-۱-۳. المفاخره بین السماء والأرض الشهاب الحجازی ----- ۱۲۰
- ۵-۱-۳. مفاخره اللیل والنهار ----- ۱۲۱
- ۶-۱-۳. مفاخره الشتاء و الصيف ----- ۱۲۲
- ۷-۱-۳. غریب الأنباء فی مناظره الأرض والسماء محمد أفندی المبارک الجزائری ----- ۱۲۲

- ١٢٤-١-٣. نضره البهار فى محاوره الليل والنهار محمد أفندى المبارك الجزائرى -----
- ١٢٦-١-٣. المفخره بين الشمس والقمر بهاء الدين محمد بن عبد الغنى البيطار -----
- ١٢٨-١-٣. مسامره الضيف بمفخره الشتاء والصيف أبو بكر خوقير مكى كتبنى -----
- ١٣٠-١-٣. مفخره بين الماء والهواء أحمد البربير -----
- ١٣٣-١-٣. بررسى ويژگى هاى خاص مناظرات طبيعت وعناصرآن -----
- ١٤٠-٢-٣. مناظره هاى گياهان / حيوانات و متعلقات آن -----
- ١٤٠-٢-٣. رساله فى تفضيل الورد على الازهار عمر بن برد الاصغر -----
- ١٤٣-٢-٣. رساله ترد عليها فى تفضيل النرجس أبو الوليد الحميرى -----
- ١٤٥-٢-٣. كشف الأسرار عن حكم الطيور والأزهار عز الدين بن غانم المقدسى -----
- ١٤٩-٢-٣. مفخره الورد مع النسرين عز الدين بن غانم المقدسى -----
- ١٥٠-٢-٣. أنوار السعد ونوار المجد فى المفخره بين النرجس والورد تاج الدين اليمانى -----
- ١٥١-٢-٣. الجوهر الفرد فى مناظره النرجس والورد أبو الحسن ماردينى -----
- ١٥٣-٢-٣. كاشف الغمه فى تجادل النخله والكرمه عبد الله بن محمد بن أبى على النجرى العبسى --
- ١٥٤-٢-٣. المقامه الوردية فى الرياحين والأزهار جلال الدين السيوطى -----
- ١٥٦-٢-٣. المقامه المسكيه جلال الدين السيوطى جلال الدين السيوطى -----
- ١٥٩-٢-٣. الورد يفوز على الأزهار بعض أدباء أصفهان -----
- ١٦٠-٢-٣. مفخره بين المشمش والتوت شمس الدين محمد بن أحمد الذهبى -----
- ١٦٢-٢-٣. مفخره بين الرطب والأعناب از نويسنده ناشناس -----
- ١٦٣-٢-٣. مفخره بين التين والعنب شمس الدين محمد بن المحب -----
- ١٦٥-٢-٣. مسامره الرفاق فى مناظره القات والتبناك عفيف بن الهبه الزبيدى القاضى. -----
- ١٦٦-٢-٣. ترويح الأوقات فى المفخره بين القهوه والقات المعلمى -----
- ١٦٨-٢-٣. مقامه الحبوب والثماروما كان بينهما من النظم والاشعار أحمد بن عبد الله بركات ----

- ۱۷-۲-۳. مقامه البسط والسلوه فى المحاوره بين الشاهى والقهوه عبد القادر بن عمر بن مبارك
- شيبان----- ۱۶۹
- ۱۸-۲-۳. بررسى ويژگى‌هاى خاص مناظرات گياهان ومتمعلقات آن----- ۱۷۰
- ۳-۳-۳ **مناظره‌هاى حيوانات** ----- ۱۷۹
- ۱-۳-۳. كشف الأسرار عن حكم الطيور والأزهار عز الدين بن غانم المقدسى ----- ۱۷۹
- ۲-۳-۳. مناظره بين الجمل والحصان عزالدين المقدسى ----- ۱۸۰
- ۳-۳-۳. مقامه بقره السيد اسماعيل يحيى بن ابراهيم جحاف الحبورى ----- ۱۸۱
- ۴-۳-۳. مقامه عجائب البحار عبد الله بن معروف باجمال. ----- ۱۸۱
- ۵-۳-۳. المناظره بين الثور والحمار عمر بن عبد الله المعلمى ----- ۱۸۳
- ۶-۳-۳. بررسى ويژگى‌هاى خاص مناظرات حيوانات ----- ۱۸۵
- ۴-۳-۳ **مناظره‌هاى اشيا** ----- ۱۸۹
- ۱-۴-۳. المفآخره بين الشمعدان والقنديل تاج‌الدين عبد الباقي اليمانى ----- ۱۸۹
- ۲-۴-۳. مناظره السيف والقلم ابن الوردى ----- ۱۹۰
- ۳-۴-۳. مناظره بين القلب والعين ابن قيم الجوزيه ----- ۱۹۲
- ۴-۴-۳. مناظره بين السيف والقلم ابن نباته المصرى ----- ۱۹۴
- ۵-۴-۳. حليه الفضل فى المفآخره بين السيف والقلم القلقشندى ----- ۱۹۵
- ۶-۴-۳. المقامه الياقوتيه فى أنواع الجواهر جلال الدين السيوطى ----- ۱۹۷
- ۷-۴-۳. المفآخره بين الشمعه والسراج الحسين بن صالح بن أبى الرجال ----- ۲۰۰
- ۸-۴-۳. الزق المنفوخ فى المقاوله بين البيت والجوخ محسن بن حسن العنسى ----- ۲۰۲
- ۹-۴-۳. المفآخره بين القرط والعقد محسن بن عبد الكريم ----- ۲۰۳
- ۱۰-۴-۳. المفآخره بين السفينه والوابور عبد الله نديم ----- ۲۰۴
- ۱۱-۴-۳. بررسى ويژگى‌هاى خاص مناظرات اشيا ----- ۲۰۵

۳-۵ مناظره‌های مفاهیم معنوی ----- ۲۱۱

۳-۵-۱. المفاخره بين العلوم القلقشندی ----- ۲۱۱

۳-۵-۲. أبهى مقامه فى المفاخره بين الغربه والاقامه محمد بن المبارک الجزائرى ----- ۲۱۲

۳-۵-۳. مناظره بين العلم والجهل محمدالديسى الهاملى الجزائرى ----- ۲۱۴

۳-۵-۴. بررسى ويژگى‌هاى خاص مناظرات مفاهيم ----- ۲۱۶

۳-۶ مناظره‌های اشخاص ----- ۲۱۸

۳-۶-۱. مفاخره الجوارى والغلمان جاحظ بصرى ----- ۲۱۸

۳-۶-۲. منيه اللبيب فى مناظره المنجم والطبيب محمد بن مؤمن الجزائرى ----- ۲۲۱

۳-۶-۳. بررسى ويژگى‌هاى خاص مناظرات اشخاص ----- ۲۲۴

۳-۷ مناظره‌های جغرافیایی ----- ۲۲۴

۳-۷-۱. مناظره بين بلاد الاندلس أبو بحر صفوان بن ادريس. ----- ۲۲۴

۳-۷-۲. مفاخره الروضه ومصر صلاح الدين محمد بن أبى بكر الأسيوطى ----- ۲۲۹

۳-۷-۳. المناظره بين مكه والمدينه على بن يوسف الزرندى ----- ۲۳۱

۳-۷-۴. مفاخره بين مكه والمدينه محمد بن سليمان ----- ۲۳۳

۳-۷-۵. المفاضله بين سلا ومالقه لسان الدين بن الخطيب ----- ۲۳۷

۳-۷-۶. مفاخره النيل والبحر المالح الشهاب الحجازى ----- ۲۳۹

۳-۷-۷. المقامه المنظرية ابراهيم الوزير ----- ۲۳۹

۳-۷-۸. الدرہ المنيره فى مناظره جسر والجزيره ابن المؤذن ابو الفتح محمد فقير الازهرى ----- ۲۴۱

۳-۷-۹. مفاخره برکه رطلی وجسر ----- ۲۴۳

۳-۷-۱۰. مفاخره البر والبحر. ----- ۲۴۵

۳-۷-۱۱. المفاخره بين تلا وكوكبان ----- ۲۴۶

۳-۷-۱۲. أقراط الذهب فى المفاخره بين الروضه وبئر العزب عبد الله الوزير ----- ۲۴۷

- ۲۵۰ ----- ۱۳-۷-۳. دیباج کسری فی المفاخره بین اُبی عریش والزهرا
- ۲۵۲ ----- ۱۴-۷-۳. مناظره قناطر الوز والزویه الحمراء
- ۲۵۴ ----- ۱۵-۷-۳. بررسی ویژگی‌های خاص مناظرات جغرافیایی
- ۲۶۱ ----- خلاصه فصل و نتیجه گیری

فصل چهارم بررسی مناظرات شمشیر و قلم در ادبیات فارسی و عربی با تکیه بر مناظره

یعقوبی طوسی وابن نباته

- ۲۶۵ ----- ۱-۴. پیشینه مناظرات شمشیر و قلم در فارسی
- ۲۶۷ ----- ۲-۲. رساله در معنی شمشیر و قلم (مناظره بین السیف و القلم) یعقوبی طوسی
- ۲۶۷ ----- ۱-۲-۴. خلاصه مناظره
- ۲۷۱ ----- ۲-۲-۴. بررسی عناصر مناظره به صورت مفصل
- ۲۷۱ ----- ۱-۲-۲-۴. موضوع مناظره و غرض آن
- ۲۷۲ ----- ۲-۲-۲-۴. قالب مناظره و عناصر آن
- ۲۷۳ ----- ۳-۲-۲-۴. مقدمه مناظره
- ۲۷۴ ----- ۴-۲-۲-۴. پایان مناظره
- ۲۷۵ ----- ۳-۲-۴. شخصیت‌های مناظره و نقش هر کدام
- ۲۷۶ ----- ۴-۲-۴. گفت‌وگوهای مناظره
- ۲۷۷ ----- ۵-۲-۴. شیوه‌ای استدلال
- ۲۷۷ ----- ۱-۵-۲-۴. استدلال‌های نقلی
- ۲۷۷ ----- ۱-۱-۵-۲-۴. قرآن
- ۲۷۸ ----- ۲-۱-۵-۲-۴. احادیث
- ۲۷۹ ----- ۳-۱-۵-۲-۴. امثال
- ۲۷۹ ----- ۴-۱-۵-۲-۴. قول

- ۲۸۰ ----- شعر. ۵-۱-۵-۲-۴
- ۲۸۰ ----- حکایت یا داستان. ۶-۱-۵-۲-۴
- ۲۸۰ ----- استدلال‌های عقلی. ۲-۵-۲-۴
- ۲۸۰ ----- ویژگی‌های شمشیر. ۱-۲-۵-۲-۴
- ۲۸۱ ----- ویژگی‌های قلم. ۲-۲-۵-۲-۴
- ۲۸۲ ----- ویژگی‌های ادبی مناظره. ۶-۲-۴
- ۲۸۲ ----- عنصر نماد. ۱-۶-۲-۴
- ۲۸۲ ----- سجع. ۲-۶-۲-۴
- ۲۸۳ ----- براعت استهلال. ۳-۶-۲-۴
- ۲۸۴ ----- الفباخره بین السیف و القلم از ابن نباته (سال ۶۸۶-۷۶۸هـ): ۴-۴
- ۲۸۵ ----- خلاصه مناظره. ۱-۴-۴
- ۲۸۹ ----- بررسی عناصر مناظره به صورت مفصل. ۲-۴-۴
- ۲۸۹ ----- موضوع مناظره و غرض آن. ۱-۲-۴-۴
- ۲۸۹ ----- قالب مناظره و عناصر آن. ۲-۲-۴-۴
- ۲۹۰ ----- مقدمه مناظره. ۳-۲-۴-۴
- ۲۹۱ ----- پایان مناظره. ۴-۲-۴-۴
- ۲۹۲ ----- شخصیت‌های مناظره و نقش هر کدام. ۳-۴-۴
- ۲۹۲ ----- گفت‌وگوهای مناظره. ۴-۴-۴
- ۲۹۳ ----- شیوه‌ای استدلال. ۵-۴-۴
- ۲۹۳ ----- استدلال‌های نقلی: ۱-۵-۴-۴
- ۲۹۳ ----- قرآن: ۱-۱-۵-۴-۴
- ۲۹۶ ----- احادیث. ۲-۱-۵-۴-۴

۲۹۶	-----	۴-۴-۵-۱-۳.امثال
۲۹۶	-----	۴-۴-۵-۱-۴.کلام بزرگان دین
۲۹۷	-----	۴-۴-۵-۱-۵.شعر
۲۹۷	-----	۴-۴-۵-۱-۶.حکایت یا داستان
۲۹۷	-----	۴-۴-۵-۲.استدلال‌های عقلی
۲۹۷	-----	۴-۴-۵-۲-۱.ویژگی‌های قلم
۲۹۸	-----	۴-۴-۵-۲-۲.ویژگی‌های شمشیر
۲۹۹	-----	۴-۴-۶.ویژگی‌های ادبی مناظره
۲۹۹	-----	۴-۴-۶-۱.عنصر نماد
۲۹۹	-----	۴-۴-۶-۲.سجع
۳۰۰	-----	۴-۴-۶-۳.براعت استهلال
۳۰۰	-----	۴-۵.میزان تشابهات و تفاوتها میان این دو مناظره
۳۰۷	-----	فصل پنجم نتیجه گیری
۳۱۷	-----	فهرست منابع
	-----	چکیده انگلیسی

فهرست جداول

عنوان

صفحه

جدول‌های فصل دوم

جدول ۱-۲	مناظره‌ای عناصر طبیعت و موضوعات آن	۴۴
جدول ۲-۲	شخصیت‌های مناظره‌های طبیعت و عناصر آن	۴۵
جدول ۳-۲	مناظره و داور	۴۵
جدول ۴-۲	گفت‌وگوهای مناظره‌های طبیعت و عناصر آن	۴۶
جدول ۵-۲	شیوه‌ای گفت‌وگوها در مناظره‌های طبیعت	۴۷
جدول ۶-۲	شیوه‌ای استدلال در مناظره‌های طبیعت	۴۸
جدول ۷-۲	ساختار کلی مناظره‌های طبیعت	۴۹
جدول ۸-۲	عنصر غالب بلاغی در مناظره‌های طبیعت	۵۰
جدول ۹-۲	مناظره‌ای گیاهان و موضوعات آن	۵۵
جدول ۱۰-۲	شخصیت‌های مناظره‌ای گیاهان	۵۵
جدول ۱۱-۲	مناظره و داور	۵۶
جدول ۱۲-۲	گفت‌وگو در مناظره‌های گیاهان	۵۶
جدول ۱۳-۲	شیوه گفت‌وگو در مناظره‌های گیاهان	۵۷
جدول ۱۴-۲	شیوه استدلال در مناظره‌ای گیاهان	۵۷